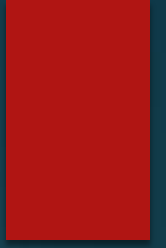

Міжнародні відносини на початку II світової війни

США

Повернення до політики ізоляціонізму.

Намагання Америки проводити багатополюсну політику: *1933 р.* — встановлення дипломатичних відносин та початок економічного співробітництва із СРСР; проголошення політики «доброго сусіда» щодо країн Латинської Америки, *1935 р.* — ухвалення закону про нейтралітет.

Велика
Британія

Виконання ролі стримувача французьких претензій на лідерство на континенті.

Загострення англо-німецьких суперечностей: змагання у військовій сфері (*1934 р.* — рішення британського уряду про збільшення кількісного складу королівських військово-повітряних сил у відповідь на швидке посилення німецької військової авіації; зазіхання Німеччини на першість Англії на морі тощо).

Німеччина

Відмова Німеччини від дотримання статей Версальського договору: повернення під контроль Німеччини Саару, який відповідно до Версальського договору на 15 років був переданий під управління Ліги Націй; відмова А. Гітлера дотримуватися обмежень щодо переозброєння Німеччини, визначених Версальським договором; збільшення армії до 550 тис. осіб; відновлення загального військового обов'язку.

Франція

Наполягання в перші повоєнні роки на безумовному виконанні Німеччиною Версальського договору.

Курс Франції на створення у Східній та Центральній Європі військово-політичних, так званих «*тилових союзів*», які, крім їхньої антинімецької спрямованості, повинні були замінити для Франції її традиційне партнерство з Росією: союз із *Польщею* (1921, 1934); створення блоку придунайських країн (*Чехо-Словаччина, Югославія, Румунія*), який отримав назву **Малої Антанти**.

1924 р. — встановлення дипломатичних відносин між Францією та СРСР.

1932 р. — підписання між цими країнами пакту про не-напад.

Середина 1930-х рр. — створення з ініціативи Франції **Балканської Антанти** у складі *Греції, Румунії, Туреччини та Югославії*.

Докладання активних зусиль для збереження своєї колоніальної імперії, насамперед в Африці.

Італія

Експансіоністські претензії Італії:

1923 р. — захоплення Б. Муссоліні грецького о. Корфу у відповідь на відмову Греції задовольнити ультиматум Італії з вимогою виплатити компенсацію в розмірі 50 млн лір за вбивство італійських солдатів на грецько-албанському кордоні невідомими греками; втручання у вирішення конфлікту Ліги Націй, завдяки чому вдалося досягти компромісу: Греція виплатила суму, на якій наполягала Італія, а Італія вивела свої війська з Корфу.

1924 р. — встановлення дипломатичних відносин із Радянським Союзом.

1925 р. — формулювання загальних засад фашистської зовнішньої політики, які полягали у створенні могутньої Італійської імперії.

1925 р. — проголошення приєднання до Італії Албанії.

Постійні вимоги з боку Італії до Ліги Націй визнати за Римом права на колоніальні мандати та активне освоєння африканських колоній (Сомалі, Ефіопія, Лівія, Еритрея).

Підтримка Б. Муссоліні антидемократичних сил у Єгипті та антифранцузьких повстанців у Сирії та Лівані.

СРСР

Суперечливий характер радянської зовнішньої політики. Розробка зовнішньополітичної доктрини СРСР, згідно з якою в центрі світової політики перебувала боротьба на знищення двох соціальних систем — *соціалістичної* (СРСР) і *капіталістичної* (увесь Захід, незалежно від того, чи це демократичні США, Велика Британія й Франція, чи фашистська Італія та нацистська Німеччина); загострення цієї боротьби в міру «просування» СРСР до комунізму.

Нарощування військової могутності.

Намагання зіштовхнути між собою капіталістичні країни.

Виникнення першого вогнища нової світової війни.

Зростання мілітаризму.

Загострення суперечностей між Японією, з одного боку, та США і Великою Британією — з іншого: *1924 р.* — прийняття в США плану воєнних дій проти Японії — «**Оранжевого плану**»; спрямування *меморандуму Танаки* проти США та усунення їхньої присутності та впливу на Далекому Сході.

1931 р. — початок агресії в *Південно-Східному Китаї*: окупація японськими військами Маньчжурії та створення маріонеткової держави *Маньчжоу-Го* на чолі з Пу І; звернення Китаю до Ліги Націй: невизнання її комісією самостійності Маньчжоу-Го та пропозиція вивести японські війська з Китаю; ігнорування Японією цих вимог.

1933 р. — вихід Японії зі складу Ліги Націй.

7 липня 1937 р. — початок широкомасштабної війни в Китаї: захоплення японськими військами *Тяньцзіня, Пекіна, Шанхая і Нанкіна*; кровопролитні бої в Центральному і Південному Китаї; підтримка Японії її союзниками (визнання А. Гітлером маріонеткової держави Маньчжоу-Го та схвалення дій японських військ у Китаї, припинення Німеччиною продажу зброї Китаю).

Зростання
агресив-
ності
Японії

Підготовка
Німеччини
до війни

Курс на форсовану *мілітаризацію* країни.

Цілеспрямована підготовка до війни: надання широких військових замовлень концернам, здатним швидко нарощувати виробництво озброєння, будівництво нових воєнних заводів; створення нової боєздатної армії (закон про створення вермахту всупереч положенням Версальського договору); військова підготовка молоді та виховання її в мілітаристсько-нацистському дусі; нарощення будівництва військово-морського та військово-повітряного флотів.

1933 р. — вихід із Ліги Націй.

1935 р. — розробка плану війни проти Франції («*Рот*»), планів вторгнення в Австрію («*Отто*») та Чехословаччину («*Грюн*»).

1936 р. — операція «*Шулунг*» — уведення німецьких військ у демілітаризовану Рейнську зону.

Вересень 1936 р. — затвердження «*чотирирічного плану*», який передбачав підготовку до війни армії Рейха до 1940 р. та повний перехід економіки країни на воєнний лад.

Курс А. Гітлера на переділ кордонів із метою приєднати до складу Німеччини всі населені німцями території.

1938 р. — **аншлюс Австрії**: вторгнення німецьких сухопутних і повітряних сил в Австрію; захоплення країни без жодного пострілу; формування нового австрійського уряду з нацистів; проголошення цим урядом Австрії «німецькою землею»; закриття Великою Британією, Францією та США своїх дипломатичних місій у Відні та фактичне визнання цими країнами аншлюсу.

Підготовка
Італії
до війни.
Напад на
Ефіопію

Мілітаристська пропаганда; нав'язування думки про «виключність» італійської нації тощо.

1934 р. — прийняття закону про воєнізацію італійської нації. Щорічне збільшення збройних сил.

1935 р. — вторгнення Італії в Ефіопію. Зближення з нацистською Німеччиною на зовнішньополітичній арені: спільна агресія проти республіканської Іспанії; укладення угоди між Італією та Німеччиною про розмежування сфер впливу в Європі та на Середземному морі; *1939 р.* — підписання між Б. Муссоліні та А. Гітлером договору «Сталевий пакт».

1937 р. — виключення Італії із Ліги Націй.

Загарбання Італією Ефіопії: *1928 р.* — невдала спроба анексувати Ефіопію мирним шляхом за допомогою договору про дружбу; *1932 р.* — розробка плану збройного вторгнення; *3 жовтня 1935 р.* — початок воєнних дій; героїчний опір місцевого населення; *5 травня 1936 р.* — захоплення італійцями столиці Ефіопії Аддис-Абеби; капітуляція Ефіопії; Ліга Націй проголосила Італію агресором, але до необхідних санкцій не вдалася.